

Til Kulturdepartementet
postmottak@kud.dep.no

Fra Mentor Medier AS

Oslo, 23. mai 2012

Høringsuttalelse til ”Forskrift om produksjonstilskudd til nyhets- og aktualitetsmedier”

Vi viser til høringsnotatet ”Utkast til forskrift om produksjonstilskudd til nyhets- og aktualitetsmedier (en mer plattformnøytral pressestøtte)”, og vil med dette komme med våre synspunkter på vegne av våre aviser Vårt Land og Dagsavisen.

Kort beskrivelse av Mentor Medier AS

Mentor Medier AS er morselskap i et konsern med selskaper som gir ut dagsaviser og ukeaviser og leverer tjenester til medieselskaper. Konsernet eier blant annet 100 prosent av aksjene i Vårt Land og 66 prosent av aksjene i Dagsavisen. For øvrig eier vi andre nisje- og meningsbærende produkter som Ukeavisen Ledelse og Lettlest Media som produserer Klar Tale.

Kort beskrivelse av Dagsavisen AS

Dagsavisen er en uavhengig morgenavis som blir utgitt i Oslo. Avisen ble første gang utgitt under navnet Vort Arbeide i 1884 og fikk senere navnet Arbeiderbladet. Dagsavisen er også ansvarlig for nettstedet dagsavisen.no og nyemening.no. Avisen er verdimessig forankret i arbeiderbevegelsens idéer om frihet, demokrati og likeverd.

Kort beskrivelse av Vårt Land AS

Vårt Land er en riksdekkende kristen dagsavis som utkommer i Oslo. Den ble etablert i 1945. I dag er avisen også ansvarlig for nettavisen vl.no og verdidebatt.no. Vårt Land skal være *«en uavhengig avis for mennesker som ønsker å lese om det vesentligste som skjer, og om troens rolle i dette. Avisen skal forvalte kristen tro og tanke, og bidra til at dette får prege samfunnet og menneskers liv og valg»*.

mentor medier

Postboks 1180 Sentrum, 0107 Oslo

Besøksadresse: Grubbegata 6

Tlf: +47 22 31 04 70

Faks: +47 22 31 02 25

Mentor Mediers hovedkonklusjoner:

- Vi mener Kulturdepartementet i hovedtrekk har skissert et godt grunnlag for en fremtidig mediestøtte, og støtter hovedkonklusjonen rundt brukerbetaling. Under kommenterer vi de punktene hvor vi har synspunkter som avviker fra departementets.
- Vi vil advare sterkt mot et kronetak på produksjonsstøtten. Det finnes allerede et tak i forhold til både opplag og markedsandel for nummer to-avisene. Dette gjør at støtten ikke blir markedsdreiende. Vi etterlyser den prinsipielle argumentasjonen for hvorfor departementet anser det hensiktsmessig med et kronetak på toppen av dette, og kan ikke se hvorfor departementet mener behovet har oppstått nå. Hvis vi for eksempel ser mot Sverige, er det innført et kronetak som regulerer konkurranseforholdet mellom to av landets største aviser. I Norge har vi ikke en lignende situasjon som i Sverige, der Schibsted-eide Svenska Dagbladet ved hjelp av pressestøtte har tatt store markedsandeler fra Bonniers Dagens Nyheter. I Norge har ingen av nummer to-avisene erobret markedsandeler på bekostning av nummer én-avisene på mange år, og Aftenposten er til sammenligning i dag ti ganger så stor som Dagsavisen.

Vi mener at et eventuelt tak må reguleres på en mer hensiktsmessig måte, for eksempel gjennom at pressestøtten ikke kan overstige 40 prosent av publikasjonens samlede kostnader.

Et statisk kronetak vil kunne hindre den digitale utviklingen i de største av mottakeravisene som allerede stanger i taket, men belønne den samme utviklingen i mindre aviser som har et potensial for å vokse i den nye ordningen. I så fall vil kronetaket fungere markedsdreiende og kunstig endre på styrkeforholdet mellom nisjeavisene.

- Prinsipielt mener vi at mediebransjen ikke bør behandles annerledes enn andre næringer i spørsmålet om utbytte og konsernbidrag fra bedrifter som mottar offentlig støtte. Vi mener derfor at utbytteforbudet bør erstattes av regler som regulerer utbetaling fra pressestøttemottakere. Om utbytteforbudet gjennomføres, vil det bli vanskeligere å sikre bredt og lokalt eierskap i medier som står foran store endringer i et allerede usikkert marked. Vi frykter at det kan føre til avisdød og/eller eierkonsentrasjon. Utbytteforbudet hindrer også flyt av kapital mellom konsern og selskap.

Ytterligere kommentarer:

Plattformnøytralitet og formål:

Mentor Medier er i hovedtrekk positiv til forslaget om ny mediestøtte. Vi mener det er riktig å knytte støttebeløpet til betalt innhold når mediestøtten gjøres plattformnøytral.

Selv om vi støtter den politiske viljen bak den nye formålsbestemmelsen, ser vi ikke behovet for å fjerne avisbegrepet fra bestemmelsen. Dette tror vi kan skape unødvendige uklarheter. Mediebransjen går mot en digital transformasjon, men det er fortsatt svært usikkert hvor fort dette vil gå og hvordan leserens vaner vil endres.

Uansett er avisbegrepet et tydelig bilde på hvilke medier som produksjonsstøtten er ment for, og avis bør ikke bare knyttes opp mot distribusjon på papir. Vi vil derfor utvide den foreslåtte formålsbestemmelsen til å inkludere ordet avisjournalistikk, uavhengig av plattform:

*”Produksjonstilskuddet skal bidra til å opprettholde et mangfold av redigerte nyhets- og aktualitetsmedier karakterisert av høy kvalitet og uavhengig **avisjournalistikk**, inkludert aviser i markeder som er for små til å være bærekraftige og alternativer til de ledende mediene i større markeder.”*

Betaling:

Mentor Medier støtter Kulturdepartementets hovedkonklusjon rundt brukerbetaling. Vi mener det er avgjørende at produksjonsstøtte gis på bakgrunn av betaling for avisjournalistikk, og ikke med bakgrunn i nettrafikk og/eller betaling drevet av andre kommersielle virkemidler som ringetoner, slankeklubber osv.

Pressestøtteordningen har hittil ikke inkludert gratisaviser og rene løssalgsaviser. Slik mener vi det bør være i fremtiden også, selv om mediestøtten blir mer plattformuavhengig. Vi mener derfor at en regel om at 10 prosent skal fordeles på bakgrunn av unike brukere, slik det foreslås fra Kulturdepartementet, ikke er i tråd med mediestøttens formål.

Kulturdepartementet ber om synspunkter på om støtte til nettaviser skal gis på bakgrunn av abonnementsbetaling eller betaling pr klikk/engangsbruk. Vi tror man her vil støte på samme problemstillinger som i skillet mellom løssalgs- og abonnementsaviser på papir, men at det på nett kan bli enda større forskjeller. Kvalitetsjournalistikk, dybde og analyse er ikke nødvendigvis det som skaper flest spontane klikk, men det genererer betalingsvilje over tid, lik abonnementsavisenes nåværende forretningsmodell. Betaling pr klikk vil fort kunne utløse en uheldig vridning mot løssalgsjournalistikk.

Vi foreslår:

- Engangsbetalinger må knyttes opp mot døgnbetaling og ikke pr artikkel for at det skal være støtteberettiget.
- Døgnbetalinger kan ikke utgjøre mer enn halvparten av det totale opplaget, altså en videreføring av dagens vektning mellom løssalg og abonnement på print.
- Betaling pr døgn må være fullverdig betaling, målt mot abonnementsprisen.

Antall utgivelser:

Departementet foreslår å videreføre regelen om at medier som kommer ut én gang i uken må ha minst 48 utgaver per år, og at medier som utkommer to ganger i uken må ha minst 96 utgaver per år. Dette støtter vi.

Vi etterlyser imidlertid klarere retningslinjer for hvordan antall utgivelser skal telles digitalt. Det må ikke bli slik at ukeaviser kan definere seg som dagsaviser med én ukentlig papiravis og andre utgivelser digitalt uten å øke sin nåværende produksjon betydelig. Og det må heller ikke bli slik at nåværende dagsaviser beholder dagens produksjonsstøtte selv om de kutter vesentlig i redaksjonskostnader og kommer ut med en ukentlig papirutgave og digitale utgaver som begrenses til noen få oppdateringer pr dag. Det vesentlige må hele veien være at produksjonsstøtte gis for å fremme mediemangfoldet og ikke fører til lavere journalistisk produksjon enn kravet er i dag.

Vi vil derfor foreslå at dette reguleres gjennom tre punkter:

- Kravene til nettutgaver må være like strenge som til papirutgaver. Det må altså gis ut fullverdige daglige utgaver, og dette må synliggjøres gjennom abonnementsbetaling.
- I en overgangsfase bør det stilles krav om minimum tre papirutgivelser ukentlig for å klassifiseres som dagsavis.
- Det innføres et maksimumstak på 40 prosent av mottakers samlede kostnader. Dette kan i så fall erstatte taket som ble foreslått av Kulturdepartementet, jfr vårt neste punkt.

Tak på mediestøtten:

Mentor Medier er motstander av et kronetak på mediestøtten, og vi kan heller ikke se at det i høringsnotatet argumenteres prinsipielt for hvorfor dette skal innføres. Det finnes allerede tak med gjeldende ordning, gjennom regler for øvre opplagsgrense og en prosentgrense av nummer en-avisens opplag for nummer to-aviser. Dette er tilstrekkelige tiltak for at mediestøtten ikke blir markedsdreiende.

Mediebedriftenes Landsforening skriver i sitt hørings svar: "Innovasjonstakten i norske aviser er høy, og man er i ferd med å tilpasse seg en digital medievirkelighet. Overgangen fra en i hovedsak papirbasert til en i hovedsak digitalt basert forretningsmodell er svært krevende. Det er av avgjørende betydning at produksjonstilskuddet understøtter, og ikke hindrer, denne nødvendige transformasjonen."

Vi mener forslaget om et tak på 40 millioner kroner vil kunne stoppe innovasjonstakten i de avisene som stanger mot taket eller allerede er over det (Dagsavisen og Vårt Land), men støtte den i mindre aviser som kan vokse innenfor ordningen (for eksempel Nationen og Dagen). Små aviser kan skaffe seg høyere inntekter, delvis finansiert gjennom at de store avisene ikke tillates den støtten de egentlig er kvalifisert for, mens

de store avisene tvinges til enda større kostnadskutt enn de hittil har hatt. Dette vil ikke bare være konkurransedreivende mellom nisjeavisene, men også hindre at nummer to-avisene i de store byene kan konkurrere og utvikle seg i samme fart som nummer én-avisene.

Et statisk kronetak vil med andre ord virke både konkurransedreivende blant nisjeavisene og være direkte hemmende for det generelle mediemangfoldet i Norges to største byer, der Dagsavisen og Bergensavisen ikke får en reell mulighet til å utfordre Aftenposten og Bergens Tidende.

Eksempel:

Dagsavisen var først ute blant Norges største aviser om å innføre betalingsmur digitalt og en ny abonnementsmodell. Målet er å kombinere papiravis og digitale abonnemeter på forskjellig vis, men at man skal beholde fullverdig papiravis hver dag. I USA har lignende modeller, med kombinert produkt på papir og nettplattformer, ført til opplagsvekst for seriøse aviser.

Der andre meningsbærende aviser kanskje vil vurdere å kutte i antall papirutgivelser for å spare kostnader, samtidig som de beholder samme pressestøttenivå som i dag, må imidlertid Dagsavisen beholde kostnadene til papirutgivelser seks dager i uken på grunn av den direkte konkurransen med Aftenposten i Oslo-området.

I all overskuelig fremtid har dermed Dagsavisen stabilt høye utgifter til trykk og distribusjon på grunn av oppstartskostnader som er de samme uansett hva opplaget er. Disse kostnadene forsvinner ikke pr kunde som går over til digitale plattformer.

Som en følge av dette vil Dagsavisen pådra seg høyere kostnader pr papirkunde samtidig som den kan bli den eneste av de støtteberettigede avisene som i praksis ikke får støtte for digitale abonnemeter på grunn av at avisens papiroplag allerede fører til at avisen kvalifiserer seg for mer støtte enn det foreslåtte taket på 40 millioner kroner.

Vi mener altså at forslaget i høringsnotatet vil redusere de mest konkurransutsatte avisenes mulighet til å kjempe for vekst og økt mediemangfold i konkurranse mot de store Schibsted-eide regionsavisene. Størrelse er viktig. Med dagens eierskapsutfordringer i det norske medielandskapet kan dette fort aktualisere seg. Vi opplever at A-pressen navigerer i retning mot å ta kontroll over alle småbyer og tettsteder, mens vi mener et kronetak på 40 millioner kroner i mediestøtte vil gi Schibsteds nummer én-aviser enda større kontroll over de store byene.

Vi vil advare mot å skape et tak som vi mener vil gjøre situasjonen tryggere for de rikeste, og mindre forutsigbar og mer utfordrende for de som i praksis garanterer for konkurranse og mediemangfold. Dersom det likevel skulle bli et tak, mener vi det må lages en modell som er forutsigbar og endrer seg i takt med prisvekst og markedsutvikling, men ikke krever politisk behandling hvert år.

Forslag:

Dersom det innføres et ekstra tak på mediestøtte pr mottaker, mener vi det vil være mer hensiktsmessig å knytte taket til for eksempel 40 prosent av samlede kostnader. Dette vil stimulere til satsing og vekst, men samtidig regulere at mediestøtten ikke blir for stor i forhold til total omsetning. Taket kan kombineres med de allerede eksisterende takene for maks opplag og dekningsgrad for nr 2-avis målt mot nr 1-avis.

Et slik tak blir også enklere å forvalte enn et statisk kronetak, siden det ikke krever revurderinger av nivå eller jevnlig indeksregulering.

Utbytteforbud:

Vi vil advare mot å videreføre dagens utbytteforbud, og viser til at denne praksis er forlatt i øvrige støtteberettigede næringer. Dagens forbud mot utbytte og begrensninger i forhold til konsernbidrag gjør det vanskelig for avisene å hente inn frisk egenkapital. Det er mindre attraktivt å investere store beløp dersom pengene aldri kan tas ut igjen.

Vi tror utbytteforbudet er til hinder for mange små lokalaviser. Lokale avisinvestorer bør ha mulighet til å få minst like god avkastning på investeringen som hvis de hadde satt pengene i banken. I motsatt fall, frykter vi at kombinasjonen av ingen utbyttemulighet og en bransje som snakker ned sin langsiktige, økonomiske bærekraft, gjør at små investorer rømmer fra bransjen. Blant mulige oppkjøpere vil det trolig bare være de store mediekonsernene, og da trolig bare med interesse for de største og mest lønnsomme lokalavisene.

En fortsettelse av utbytteforbudet vil derfor kunne føre til færre lokale eiere, økt eierkonsentrasjon og/eller avisdød.

Forslag:

Mentor Medier vil foretrekke en begrenset utbyttemulighet, slik det foreslås i punkt 1 og 2 i Kulturdepartementets forslag om mulige kriterier som kan åpne for utbytte. 1) Utbytte kan kun gjøres når siste årsresultat er positivt. 2) Utbytte per år kan maksimalt utgjøre 25 pst. av mottatt produksjonstilskudd for det aktuelle året.

Generelle vilkår:

§ 4. Generelle vilkår, pkt 2, inneholder et punkt som vi frykter kan føre til uheldig politisk innblanding i redigering av aviser:

*Tilskudd etter denne forskriften gis bare til medium som:
2. inneholder et bredt tilbud av nyhets-, aktualitets- og debattstoff fra ulike samfunnsområder. Tilskudd gis ikke til medium som inneholder en overvekt av annonser. Tilskudd gis heller ikke til medium som i all hovedsak inneholder stoff*

om ett eller noen få samfunnsområder, eller som i hovedsak inneholder stoff vinklet ut fra en spesiell faglig, politisk, ideologisk, religiøs eller etnisk bakgrunn.

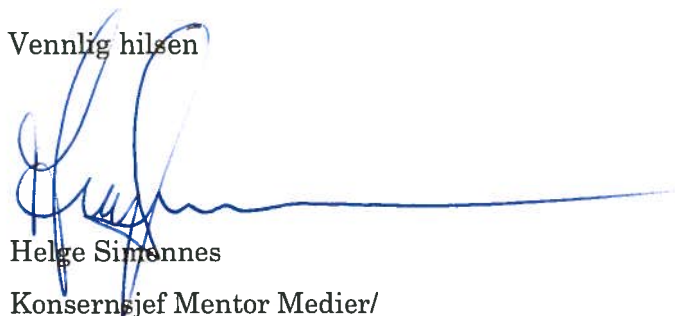
Vi ber om at setningen "eller som i hovedsak inneholder stoff vinklet ut fra en spesiell faglig, politisk, ideologisk, religiøs eller etnisk bakgrunn" sløyfes fra punktet. Denne setningen kan, om den tolkes bokstavelig, ramme seriøse, allmenne kvalitetsaviser som hittil har vært klassifisert som riksspredte meningsbærende aviser. Dette antar vi ikke har vært departementets hensikt.

Mediemangfold:

Som nevnt innledningsvis mener vi Kulturdepartementet i hovedtrekk har skissert et godt grunnlag for en fremtidig mediestøtte. Samtidig vil vi advare mot å tro at en digital overgang skal kunne skje raskere enn de betalende kundene ønsker. Fortsatt er det slik at brukere i dag leser åtte saker på nett mot 45 saker på papir. Skulle papiravisen forsvinne i morgen, vil lesing av viktig journalistikk og deltakelse i den alminnelige samfunnsdebatt kunne bli redusert med 80 prosent.

Derfor er det viktig at mediestøtten bidrar til å beholde papiravisredaksjonenes uunnværlige bidrag til mediemangfold og demokrati.

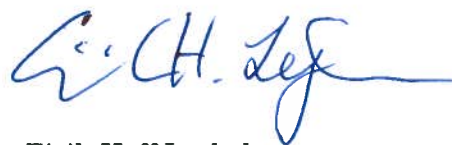
Vennlig hilsen

Helge Simønes

Konsernsjef Mentor Medier/

adm.dir. Vårt Land

Eirik Hoff Lysholm

Adm. dir. Dagsavisen